

Vergaderjaar 2026-2027

29 023

Voorzienings- en leveringszekerheid energie

BA

VERSLAG VAN EEN NADER SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 13 oktober 2026

De vaste commissie voor Economische Zaken, Klimaat en Groene Groei¹ heeft nader schriftelijk overleg gevoerd met de staatssecretaris van Klimaat en Groene Groei over **voortgang aanpak netcongestie**. Bijgaand brengt de commissie hiervan verslag uit. Dit verslag bestaat uit:

- De uitgaande brief van 16 september 2026.
- De antwoordbrief van 12 oktober 2026.

De griffier van de vaste commissie voor Economische Zaken / Klimaat en Groene Groei,
Karthus

¹ Samenstelling:

Van Aelst-den Uijl (SP), Van Ballekom (VVD), Baumgarten (JA21), Beukering (Fractie-Beukering), Bovens (CDA), Crone (PRO), Dessing (FVD), Van Gasteren (Fractie-Van Gasteren), Van der Goot (OPNL), Van Gurp (PRO), Holterhues (ChristenUnie), Karaaslan (D66), Kluit (PRO) (voorzitter), Kroon (BBB), Van Langen-Visbeek (BBB) (ondervoorzitter), Van Meenen (D66), Panman (BBB), Perin-Gopie (Volt), Petersen (VVD), Van Rooijen (50PLUS), Van de Sanden (Fractie-Van de Sanden), Schalk (SGP), Steenkamp (CDA), Straus (VVD), Van Strien (PVV), Thijssens (PRO), Visseren-Hamakers (Fractie-Visseren-Hamakers), Walenkamp (Fractie-Walenkamp)

BRIEF VAN DE VOORZITTER VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR ECONOMISCHE ZAKEN / KLIMAAT EN GROENE GROEI

Aan de staatssecretaris van Klimaat en Groene Groei

Den Haag, 16 september 2026

De leden van de vaste commissie van Economische Zaken, Klimaat en Groene Groei hebben met belangstelling kennisgenomen van uw antwoorden op de vragen over de voortgang van de aanpak netcongestie van 23 juni 2026.² De leden van de fractie van **BBB** hebben naar aanleiding hiervan een aantal vervolgvragen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van BBB

De aanpak van de hardnekkige netcongestie is voor de leden van de **BBB**-fractie een dossier van het allerhoogste belang, gezien de gevolgen van het overvolle stroomnet dagelijks voelbaar zijn. Hoewel uw antwoorden inzicht geven in lopende trajecten, actieprogramma's en toekomstige Europese wetgeving, maken deze leden zich zorgen over het tempo van deze maatregelen en de praktische uitvoerbaarheid. Om die reden wensen voornoemde leden u de volgende vervolgvragen voor te leggen.

1. Waarom kiest u ervoor om tot 2028 te wachten op Europese wetgeving?
2. Het verheugt de leden van de BBB-fractie dat het aanleggen van een directe lijn tussen een wind- of zonnepark en een tuinder (buiten het reguliere stroomnet) is opgenomen als subsidiabele maatregel binnen de Energie-efficiëntie Glastuinbouw (EG-regeling) vanaf september 2026. U benadrukt echter dat dit een technisch complexe oplossing is, die bovendien gemeld moet worden bij de Autoriteit Consument en Markt (ACM).³ Hoe gaat u garanderen dat deze verplichte melding bij de ACM niet zorgt voor extra regeldruk?
3. Er staan inmiddels meer dan 15.000 grootverbruikers met een gezamenlijke vraag van ruim 14.000 Megawatt in de wachtrij voor transportcapaciteit. Als antwoord op de problemen van het mkb verwijst u naar het programma netperspectief mkb.⁴ Waarom kiest u er niet voor om lokaal en vitaal mkb actief te prioriteren binnen het nieuwe prioriteringskader van de ACM, ten opzichte van kapitaalkrachtige, vaak buitenlandse commerciële partijen, zoals datacenters? Deze leden horen graag een toelichting.
4. Waarom kiest u er niet voor om een solide, wettelijk verankerd compensatiestelsel in te richten voor Nederlandse consumenten die hun laadpaal of warmtepomp tijdelijk laten terug regelen, zodat zij hiervoor, net als in Duitsland, een vergoeding kunnen ontvangen? Deze leden wensen een toelichting.
5. Hoe kunt u van woningcorporaties verwachten dat zij grootschalig verduurzamen, als de financiële spelregels en de vergoeding van de meerkosten, naar de mening van de leden van de BBB-fractie, vooraf volstrekt onduidelijk zijn? Hoe gaat u voorkomen dat deze niet-geconcretiseerde meerkosten uiteindelijk via een omweg (bijvoorbeeld een hogere service- of huurprijs) op het bordje van de huurder in de sociale sector belanden?
6. De voornoemde leden stellen dat bedrijven die zijn vertegenwoordigd in het samenwerkingsverband Cluster 6 (regionale maakindustrie, zoals voeding, bakstenen, glas) grote behoefte hebben aan een planbaar tijdpad voor hun aansluiting om investeringsbeslissingen te kunnen nemen. Waarom kiest u ervoor om de onzekerheidsrisico's van netbeheerders volledig af te wentelen op de ondernemer, in plaats

² Kamerstukken I, 2025/2026, 29.023, AT.

³ Kamerstukken I, 2025/2026, 29.023, AT, p.6.

⁴ Kamerstukken I, 2025/2026, 29.023, AT, p.7.

van de netbeheerders wettelijk te verplichten tot het afgeven van harde, opleverdata met een maximale uitlooptermijn? Bent u zich bewust van het risico van het verdwijnen van deze bedrijven uit Nederland en de gevolgen voor de werkgelegenheid in de regio? De leden van de BBB-fractie wensen graag een toelichting.

De leden van de vaste commissie van Economische Zaken, Klimaat en Groene Groei zien uw beantwoording met belangstelling tegemoet en ontvangen deze graag uiterlijk binnen vier weken.

S.M. Kluit

Voorzitter van de vaste commissie voor Economische Zaken / Klimaat en Groene Groei

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN KLIMAAT EN GROENE GROEI

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 12 oktober 2026

Hierbij ontvangt u de beantwoording van nadere vragen van de fractie van BBB over voortgang aanpak netcongestie (kenmerk 182238, ingezonden 16 september 2026).

Jo-Annes de Bat
Staatssecretaris van Klimaat en Groene Groei

Antwoord op vragen van de fractie van BBB

1

Waarom kiest u ervoor om tot 2028 te wachten op Europese wetgeving?

Antwoord

Het kabinet moet wachten met het definitief implementeren van deze stikstofuitzondering in nationale wet- en regelgeving totdat het Grids Package in Brussel uitonderhandeld is. Pas dan is er een grondslag waarop deze uitzondering kan worden geïmplementeerd. Zoals aangegeven in de brief aan de Tweede Kamer 'Crisiswetgeving netcongestie' van 11 september jl.⁵, doet het kabinet er alles aan om deze wetgeving zo snel mogelijk in werking te laten treden. Bij een voorspoedig onderhandelingsresultaat kan deze specifieke nieuwe maatregel naar verwachting begin 2027 in werking treden.

2

Het verheugt de leden van de BBB-fractie dat het aanleggen van een directe lijn tussen een wind- of zonnepark en een tuinder (buiten het reguliere stroomnet) is opgenomen als subsidiabele maatregel binnen de Energie-efficiëntie Glastuinbouw (EG-regeling) vanaf september 2026. U benadrukt echter dat dit een technisch complexe oplossing is, die bovendien gemeld moet worden bij de Autoriteit Consument en Markt (ACM). Hoe gaat u garanderen dat deze verplichte melding bij de ACM niet zorgt voor extra regeldruk?

Antwoord

Een directe lijn kan een oplossing bieden voor tuinders die met netcongestie te maken krijgen. Omdat er bij het aanleggen van een directe lijn wordt afgeweken van de standaard situatie waarin het net wordt beheerd door de aangewezen netbeheerder moet er een melding gemaakt worden bij de ACM. Zo blijft er inzicht in welke directe lijnen er bestaan, wat belangrijk is voor het veilig houden van het net. Daarnaast vloeit uit het Europese elektriciteitsrecht voort dat op directe lijnen toezicht door ACM moet kunnen worden uitgeoefend. Enige administratieve betrokkenheid van de ACM is daarom onvermijdelijk. Het betreft een beperkte administratieve eis die zowel inhoudelijk gerechtvaardigd als Europeesrechtelijk onvermijdelijk is.

3

Er staan inmiddels meer dan 15.000 grootverbruikers met een gezamenlijke vraag van ruim 14.000 Megawatt in de wachtrij voor transportcapaciteit. Als antwoord op de problemen van het mkb verwijst u naar het programma netperspectief mkb. Waarom kiest u er niet voor om lokaal en vitaal mkb actief te prioriteren binnen het nieuwe prioriteringskader van de ACM, ten opzichte van kapitaalcrachtige, vaak buitenlandse commerciële partijen, zoals datacenters? Deze leden horen graag een toelichting.

Antwoord

De ACM heeft de exclusieve bevoegdheid om de voorwaarden voor aansluiting op het net vast te stellen, waaronder het maatschappelijk prioriteringskader. Zoals aangegeven in de eerdere beantwoording is het kader bedoeld om schaarse beschikbare netcapaciteit toe te kennen aan partijen met de grootste maatschappelijke waarde. Het maakt daarom onderscheid naar maatschappelijke functie en niet naar omvang of type bedrijf (grootbedrijf of mkb). Het aantal prioriteitscategorieën is beperkt tot de belangrijkste maatschappelijke functies. De meeste bedrijfsactiviteiten, van zowel grootbedrijf als mkb, waaronder datacenters, krijgen daarom geen voorrang op grond van het prioriteringskader.

4

Waarom kiest u er niet voor om een solide, wettelijk verankerd compensatiestelsel in te richten voor Nederlandse consumenten die hun laadpaal of warmtepomp tijdelijk laten terug regelen, zodat zij

⁵ Kamerstukken II, 2026/27, 29023, nr. 727

hiervoor, net als in Duitsland, een vergoeding kunnen ontvangen? Deze leden wensen een toelichting.

Antwoord

In Duitsland worden consumenten met slimme net-intensieve apparaten zoals warmtepompen en laadpalen via tijdsafhankelijke nettarieven financieel beloond om elektriciteitsverbruik te verschuiven naar buiten de spits op het elektriciteitsnet. In Nederland is ACM voornemens om vanaf 1 januari 2029 tijds- en volumeafhankelijke nettarieven voor kleinverbruikers in te voeren. De ACM heeft op 8 oktober jl. het concept-besluit voor consultatie gepubliceerd. Voor het einde van dit jaar zal ACM een definitief codebesluit vaststellen. Een tijdsafhankelijk nettarief legt de noodzakelijke basis voor structurele spreiding van het elektriciteitsverbruik door huishoudens.

5

Hoe kunt u van woningcorporaties verwachten dat zij grootschalig verduurzamen, als de financiële spelregels en de vergoeding van de meerkosten, naar de mening van de leden van de BBB-fractie, vooraf volstrekt onduidelijk zijn? Hoe gaat u voorkomen dat deze niet geconcretiseerde meerkosten uiteindelijk via een omweg (bijvoorbeeld een hogere service- of huurprijs) op het bordje van de huurder in de sociale sector belanden?

Antwoord

Of er meerkosten zijn en zo ja wat de exacte meerkosten voor maatregelen om netcongestie te beperken zijn, is, zoals in de eerdere beantwoording aangegeven, nog niet geconcretiseerd. Wat betreft de verdeling van eventuele kosten richting de huurder: verduurzaming die als woningverbetering wordt aangemerkt, kan alleen als de huurder daarmee instemt inclusief de daaraan verbonden hogere servicekosten of huurprijs. Daardoor is het niet automatisch mogelijk om deze kosten via een huurverhoging of servicekosten bij de huurder neer te leggen. Het ligt in de rede dat een huurder alleen zal instemmen als hij een voordeel ziet.

Wettelijk gelden strenge voorwaarden voor meer servicekosten of een huurverhoging. Zo mag een vaste installatie niet zomaar als servicekostenpost worden gebruikt om investeringskosten buiten de huur om te verhalen. Alleen werkelijke gebruiks-, beheer- en onderhoudskosten kunnen onder strikte voorwaarden als servicekosten worden doorberekend, mits deze redelijk zijn toegerekend en jaarlijks worden afgerekend. Een huurprijsverhoging is alleen mogelijk voor investeringskosten verbonden aan extra woongenot. Maatregelen tegen netcongestie – zoals een gebouw batterij of energiemanagementsysteem – leiden op zichzelf niet tot extra woongenot voor de huurder. Dat kan anders zijn als de huurder tevens beschikt over zonnepanelen; een gebouw batterij of energiemanagementsysteem kan dan wel tot voordeel voor de huurder leiden.

6

De voornoemde leden stellen dat bedrijven die zijn vertegenwoordigd in het samenwerkingsverband Cluster 6 (regionale maakindustrie, zoals voeding, bakstenen, glas) grote behoefte hebben aan een planbaar tijdspad voor hun aansluiting om investeringsbeslissingen te kunnen nemen. Waarom kiest u ervoor om de onzekerheidsrisico's van netbeheerders volledig af te wentelen op de ondernemer, in plaats van de netbeheerders wettelijk te verplichten tot het afgeven van harde, opleverdata met een maximale uitlooptermijn? Bent u zich bewust van het risico van het verdwijnen van deze bedrijven uit Nederland en de gevolgen voor de werkgelegenheid in de regio? De leden van de BBB-fractie wensen graag een toelichting.

Antwoord

De netbeheerders werken hard aan het geven van meer inzicht in de verwachte opleverdatum van netuitbreidingen die transportcapaciteit creëren voor partijen op de wachtrij. Klanten kunnen in het klantportaal zien wanneer ze naar verwachting capaciteit zullen krijgen. Een wettelijk afdwingbare harde opleverdatum is alleen zinvol als één partij de volledige controle heeft over het opleverproces. Dit is bij de realisatie van elektriciteitsprojecten niet het geval.

Het gehele traject tot ingebruikname van een elektriciteitsproject kent verschillende stappen en onzekerheden die tot vertragingen kunnen leiden ten opzichte van de oorspronkelijke planning. Voor vergunningverlening en ruimtelijke inpassing zijn netbeheerders ook afhankelijk van besluitvorming door het bevoegd gezag. Daarom wordt gewerkt met bandbreedtes voor het verwachte oplevermoment. Het ministerie van EZK voert met de projectenaanpak wel regie op de voortgang van, en besluitvorming over projecten. Zo signaleren we tijdig de risico's en maken we afspraken met de betrokken partijen over het mitigeren van deze risico's.

Ik ben mij terdege bewust van het risico dat bedrijven wegens transportschaarste niet kunnen uitbreiden of verduurzamen en uit Nederland vertrekken. Om dit tegen te gaan ben ik samen met cluster 6 de regioaanpak gestart, waarbij cluster 6-bedrijven samen met Rijk, RVO, gemeenten, provincies en regionale netbeheerders onderzoeken hoe cluster 6-bedrijven in dezelfde regio beter kunnen samenwerken om sneller te verduurzamen. Bijvoorbeeld door samen energie op te wekken, warmte uit te wisselen of slimmer gebruik te maken van de beschikbare energie-infrastructuur.